

Žalosten konec neumne šale.

Kako nespametno in škodljivo je druge strašiti, o tem ste gotovo slišali že mnogo primerov. Tudi jaz vam jih bi lahko povedal precej lepo število. Poslušajte, povedati vam hočem samo to, kaj se je zgodilo enkrat nekemu dijaku.

V nekem velikem mestu živel je čevljar, s katerim so dijaki, ki so v ondotne višje šole hodili, radi šale uganjali. Tudi čevljar je imel prejšna leta nekoliko dijakov v svojem stanovanji, kateri mu so radi dovolili, da je včasih njihove šolske knjige prebiral. Iz teh dijaških knjig si je ubogi čevljar pridobil nekoliko plitvega znanja, s katerim se je potem, če je bil v kakej veselej družbi, rad pobahal. Vtikal se je v razgovore, katerih ni skorej nič razumil, a to le zaradi tega, da bi si ljudje mislili, Bog si ga vedi, kako učena glava je naš čevljar. To se vé, da je dostikrat povedal kaj tako neumnega, da se mu je vse smijalo. Večkrat bi se mu bilo lahko reklo: „Čevljar! slišal si nekje uro bítí, a vendar ne veš koliko je ura!“

Dijaki so imeli posebno veselje ž njim. Vse, kar jim je modroval in pripovedoval, bilo je neumno. A ravno tem njegovim neumnostim so se dostikrat do sitega nasmijali in se ž njim prav dobro zabavljali.

Vsak dan je moral čevljar v družbo veselih dijakov, da jim je kratek čas delal. Se vé, da si je čevljar dijaška povabila štel v veliko čest, ker si je mislil, da ga dijaki med sé vabijo le zaradi njegove modrosti in učenosti. Dobival je jedi in pijače zastonj, tudi novcev, kedar mu jih je bilo treba, čeravno jih ni nikoli povernil; dà, še celó čevljev ni hotel zauje zakerpati.

Ta čudni možiček bahal in hvalil se je najrajše sè svojo pogumnostjo in nevstrašenostjo. Večkrat je rekel: „Naj se mi zgodi kar koli hoče, jaz se ne ustrašim; pa ga tudi ni strahú na svetu, da bi se ga jaz bal!“

To njegovo večkratno bahanje in hvalisanje napeljalo je nekatere dijake, da so ga hoteli izkušati. Eden izmed njih se naredí bolnega, in res se jim posreči, da jim čevljarček to izmišljeno laž verjame. Nazadnje se je reklo, da je bolni dijak umerl, in vprašajo čevljarja, ako bi se pač on upal prvo noč čuvati merliča.

„Zakaj pa ne!“ reče čevljar. „Samo to se mi bi moralo dovoliti, da bi smel kerpati ali šivati čuvaje merliča.“

To se mu dovoli, in čevljar pride prav natanko ob določenej uri k merliču v sobo.

Merlič je ležal na slamnici v postelji, in je imel slamnato podzglavje.

Čevljar se vsede in začnè svoje delo, berž ko so odšli prijatelji mertvega dijaka, ki so njega pričakovali.

Ravno je hotel čevljar, da bi s kladivom potolkel šiv na svojih škornjah, katere je popravljaj, kar udari ura — in na videz mertvi dijak se začnè kakor na dano znamenje malo po malo vzdigati, odmakne odejo in uprè čversto svoje oči v ubogega čevljarja. Ali ta se ni dolgo pomišljaj. Naglo zamahne s kladivom rekoč: „Ej siromak mertvi! kaj neki iščeš med živimi? Proč s taboj; ti več ne spadaš med nas!“ — pri teh besedah udari z vso močjo po glavi nesrečnega dijaka, kateri brez vse zavesti pade zopet nazaj na slamnico. Potem nadaljuje pogumni čevljar zopet svoje delo, kakor bi se ne bilo prav nič hudega zgodilo.

V tem hipu priderejo dijaki skozi vrata. Zunaj pri ključanici so videli, kaj se je zgodilo z ubogim dijakom.

„Nesrečnež, kaj si storil!“ vpijejo od vseh strani. Potem tekó k postelji nesrečnega dijaka, pa nobenega znamenja kakega življenja ni bilo več v njem.

Malo besedi je bilo zadosti, da izvé čevljar kaka nesreča se je zgodila vsled majhne šale, ki si jo je ubogi dijak bil izmislil. Berž pokličejo zdravnika; ali česar so se vsi bali, vresničilo se je, to je: mlad in lep dijak je bil zares mertev!

Kaj je zdaj pomagalo vse upitje in žalovanje. Nesreča se je zgodila, in nič se ni dalo več izpremeniti. Nesrečni udarec izpremenil je nepravega merliča v pravega, a nameravano šalo — v najbritkejšo in najžalostnejšo igro.

Pač žalosten konec neumne in nepremišljene šale!

Poveršje zemlje in morja.

Večjidel zemljinega poveršja pokriva voda, in le nekoliko več od četrtega dela je suha zemlja ali kópno. Suha zemlja se deli na pet delov, ki se imenujejo: Evropa, Azija, Afrika, Amerika in Avstralija. Pervi trije se imenujejo stari svet, druga dva novi svet, ker sta bila še le v poslednjih časih najdena.

Da si počitujemo, kakošno je poveršje zemlje, narejamo umetne zemljine krogle iz lesa ali iz terdega papirja, na katere narišemo dežele, morja in druge stvari, ki so na zemlji. Taka krogla se imenuje globus. Na globusu lahko vidite, kateri deli na poveršji zemlje so suha zemlja, kateri so voda, kateri deli se skupaj derže in kateri so nárazen. Pobarvani deli so suha zemlja, beli pa voda.

Na globusu najdete najpred majhen del, v katerem mi prebivamo, namreč v Evropi. Skorej v sredi Evrope je avstrijsko cesarstvo, naša domovina. Na vzhodu od Evrope je Azija, največji del sveta. V Aziji so prebivali prvi ljudjé, od tod se je razširil človeški rod na druge kraje po svetu; tam so živeli pobožni očaki, katere je Bog izvolil, da se je ohranila prava vera; tam so pripravljali proroki Zveličarju pot, tam se je prikazal sam sin božji, učil je, terpel, umerl za grehe sveta in ustanovil svojo sveto cerkev, da se kraljestvo božje po svetu razširja. — Proti jugu od nas je Afrika, kjer so velike puščave. Najrodovitnejša dežela v tem delu je Egipt. — Proti zahodu od Evrope, na drugej strani sveta je Amerika, katero je najdel Krištof Kolumb 1492. leta; tam sta dve veliki deželi, kateri skupaj veže ožina. — Na jugu od Azije proti Ameriki je mnogo večjih ali manjših otokov, katere so znajdli v najpoznejšem času; imenujejo se peti del sveta ali Avstralija.

Med temi deli vidimo na globusu prav velike prazne prostore; te nam pa predstavljajo različna morja. Evropi na severu je severno ledeno morje; Afriki na jugu je južno ledeno morje. Imenujemo pa te vode ledeno morje, ker je v teh krajih tak mráz, da je morje večjidel vse leto zamerznjeno. Med Evropo in Ameriko je atlantiško morje. Aziji na jugu je indiško morje. Po tem morji pridejo barke, katere nam kavo in različne dišave prinesó iz Indije.